

De *Meeuw* (rechts) en de *Gooiland* zeilen met elkaar op.
De *Gooiland* is een van de drie schouwen die Koninklijke
Watersport Vereniging Loosdrecht in de vaart heeft

De Meeuw vliegt *weer over* de plassen

De eerste schouw van Koninklijke Watersportvereniging Loosdrecht heette *Meeuw*. Maar dat scheepje is allang vergaan. De tweede *Meeuw* was bijna eenzelfde lot beschoren. Totdat scheepstimmerman Peter Schouten zijn oog liet vallen op de bijzondere lijnen van het houten bootje. Hij zag de lijnen van een schouw, maar ook van een tjotter en de redding van de *Meeuw* was nabij. Tekst en fotografie: **Klaas Wiersma**

Zeilshow *Gooiland* ligt onder de startoren van de Koninklijke Watersport-Vereeniging Loosdrecht (KWVL) te wachten op haar afspraakje met Matthijs Gorgels die zijn eigen schouw zal meebrengen, de *Meeuw*. ‘Goeiemorgen! Wat een weer he?’ klinkt het als hij vastmaakt. De zon prikt regelmatig door de wolken en er staat een frisse noordelijke bries. Het is al bijna zomer, maar toch de eerste keer sinds de winter dat Jeroen Gemke en Nicolai Gelissen, vaste zeilers op de Loosdrechtse verenigingsschouwen, het water op gaan. Bij uitzondering, want zoals alle sportverenigingen moet ook de KWVL zich houden aan strikte protocollen vanwege het coronavirus.

Dit voorjaar kocht platbodemezeiler Matthijs Gorgels zeilshow de *Meeuw*. Matthijs zeilt al zijn hele leven fanatiek wedstrijden met het familieschip, het Friese jacht *Vlieghende Hollander* en nu werd het tijd om zelf een historisch vaartuig onder zijn hoede te nemen. En waar het Fries jacht in Friesland vaart, heeft de schouw een plekje gevonden in Holland. Met een veel kortere rijafstand is het nu de moeite waard om even een paar uurtjes te gaan zeilen, zoals vandaag. De zeilers besluiten om samen eerst maar

eens een stuk halve wind op te zeilen. Matthijs en Marjolein gooien als eerste los en varen richting het open water, maar ondanks hun voorsprong komen Nicolai en Jeroen al snel langszij. Natuurlijk had Matthijs, net als elke eigenaar na de koop van een nieuwe boot, de stille hoop dat zijn aanwinst over een ongekend snelheidspotentieel zou beschikken. Maar die illusie is snel verdwenen. Het oude adagium ‘lengte loopt’ blijkt opnieuw te kloppen, de meer dan een meter langere *Gooiland* is simpelweg sneller. Samen zeilen de twee monumentale schouwen over de, op deze doordeweekse dag, verlaten Loosdrechtse Plassen. Alleen een groepje Twaalfvoetsjollen is het water op gegaan voor een oefenwedstrijdje.

De Loosdrechtse zeilshowen

Bij de landelijke wedstrijden en evenementen voor het kleine ‘rond en plat’ verschijnt de Koninklijke Watersportvereniging Loosdrecht steevast aan de start met snelle zeilshowen. Een traditie die al meer dan een eeuw geleden begon. In 1912, kort na de oprichting, bestelde het verenigingsbestuur dat aanvankelijk kon beschikken over drie zeilwherries, drie roeiboten en twee zeilbo-

boven: Bomen richting een plek om aan te meren. Uitkijken dat de mast niet in de wilgen blijft steken

onder: Matthijs Gorgels besloot zich te ontfemen over varende erfgoed

rechtsboven: Vanaf de jaren dertig bestelde de KWVL de schouwen bij de Gebr. Drijver in Leeuwarden

rechtsonder: Schouwen en 12-voetsjollen horen bij de clubcultuur van Loosdrecht

boven: Even de spierballen laten rollen bij de ophaalbrug van de Koninklijke

onder: Het achterhuisje van de *Meeuw* doet erg denken aan dat van een tjotter

ten voor het eerst een zeilschouw in het Friese Grou. Het nieuwe scheepje werd *Meeuw* gedoopt en alsnel volgden er meerschouwen. De *Gooiland* werd in 1916 aangekocht bij werf de Pölle en in 1918 volgde de *Loosdrecht*.

De eerste generatie schouwen hield het minder lang vol dan de huidige schepen. In 1930 vervangt de *Loosdrecht II* de *Loosdrecht*. In 1934 werden de oude *Gooiland* en de *Meeuw* te koop gezet. De firma Drijver uit Leeuwarden bouwt een nieuwe *Gooiland*. De bestelling wordt geplaatst door de fameuze ir. J. Loeff die lange tijd in het bestuur van de KWVL zat. Met de koop van de *Gooiland* kwam nog een andere schouw mee; ook weer met de naam *Meeuw*. Het is onduidelijk of deze boot toen

tweedehands was, of nieuwgebouwd. Maar deze nieuwe *Meeuw* paste later niet goed in de filosofie van de KWVL en werd verkocht in de jaren tachtig van de vorige eeuw.

Bijzonder

Dat de KWVL de *Meeuw* niet vond passen tussen de andere schouwen is niet heel vreemd. Het bootje is anders en dat wordt de *Meeuw* dus bijna fataal. De romp verkeert in zwaar vervallen toestand als die aan de weg gevonden wordt door Peter Schouten uit Kortenhoeve. Peter neemt het schouwtje over van de toenmalige eigenaar (zie ook SdZ 2012.1). 'Hoewel het ernstig was verwaarloosd, zag ik meteen dat het om een bijzonder exemplaar ging. Het is een schouw, maar het zetboord vormt één geheel met het boeisel. En het achterhuisje is ook typisch het achterhuisje van een tjotter,' zo vertelt hij. 'In vergelijking met een schouw staan de zijdelen veel meer naar buiten en is het een veel ronder, holler en breder scheepje. Een scheepje ook met een hele fraaie, diepliggende mastbank.' Eigenlijk is het een tjotter die vertaald is naar een schouw, zo meent hij.

Maar toch, als je de *Meeuw* ziet varen denk je meteen aan een schouw en zeker niet aan een tjotter met zijn ronde vormen. Maar vandaag kunnen we de *Meeuw* vergelijken met de *Gooiland* die er pal naast vaart. En dan valt op dat de *Meeuw* wezenlijk andere lijnen heeft. Wat

SCHOUWEN

H.C.A. van Kampen gaf in zijn beroemde standaardwerk *De Zeilsport* een rake beschrijving van het verschil tussen schouwen en tjotters. '... Schouwen worden, in tegenstelling tot tjotters, gebouwd van brede planken, die alleen in de lengterichting gebogen worden, zodat de spantlijnen hoekige vormen krijgen. Het aanzien van het scheepje wordt daardoor ietwat kistachtig, wat nog versterkt wordt door platte spiegels voor en achter. De planken worden zonder stoom gebogen, waardoor de vorm vrij lang en smal wordt - een heel andere verhouding dan bij een tjotter. Door dit alles kost een schouw weinig geld en toch behoeft ze wat snelheid en zeewaardigheid aangaat, bij een tjotter niet achter te blijven, integendeel. De niet al te fraaie vormen worden voor het oog wat gecamoufleerd door kleurige versieringen op zetboord en roer ...'

als eerste in het oog springt is het verschil in zeeg. De *Gooiland* is recht, *Meeuw* een banaan. De boeg en de spiegel komen hoger uit het water, het vlak loopt flink op aan kop en kont. En als er dan een vlaag over de plas trekt en de *Meeuw* maakt helling, dan zien we ineens een duidelijk tjotterkenmerk. Het boeisel, simpel gezegd de bovenste plank van het vrijboord, wijkt relatief ver naar binnen terwijl het neerboord, de aansluitende "plank" eronder naar

buiten staat, een wigvorm. In zijn werkplaats schetst Peter Schouten later die dag op een stukje papier hoe de twee boorden aan elkaar zijn bevestigd. Normaal staan die op elkaar maar hier zit het boeisel aan de binnenkant tegen het neerboord aan. Er ontstaat dus een soort randje. 'Het boeisel staat erin. Dat wordt bij een tjotter ook altijd zo gedaan.'

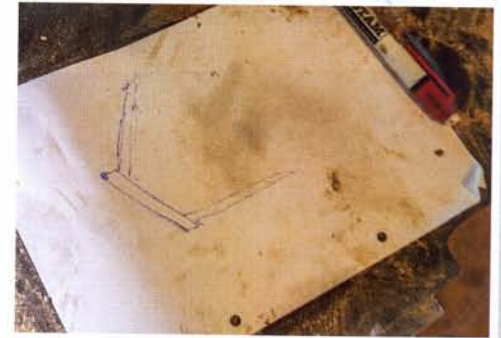
Vernieuwbouw

Toen hij de *Meeuw* had gekocht, zette de bootbouwer de half vergane schouw in zijn werkplaats, als project voor de vrije uren naast het reguliere werk. Schouten: 'Ik zou nooit zomaar een schouw gaan restaureren. Maar ik vond hem dermate bijzonder dat ik er toch aan ben begonnen. Niet eens om 'm voor mezelf te houden.' Stuk voor stuk verving hij de onderdelen van het schip. 'Uiteindelijk heb ik honderd procent vernieuwd. Maar de boot is nooit uit elkaar geweest. Daardoor is-ie nog exact hetzelfde. Ik zou het "vernieuwbouw" noemen.'

In 2011 begon Schouten aan zijn restauratie om de *Meeuw* op tijd klaar te hebben voor het eeuwfeest van de KWVL in 2012. 'Uiteindelijk heb ik maar net mijn materiaalkosten eruit kunnen halen. Qua uren zit er natuurlijk veel meer in.'

In 2015 verkocht Schouten de *Meeuw* die dit jaar dus bij Gorgels terecht kwam. De boot is in topconditie. Alles zit prachtig in de lak. Nergens is er een ingewaterd butsjie of grijs geworden naad tussen twee planken te bekennen. De ongestaagde mast staat zonder enige speling in de mastbank. Het roer piept niet, houten blokken lopen soepel en vloerdelen passen tot op de millimeter. 'Ik heb alleen een nieuwe windvaan gekocht,' zegt Matthijs, 'want deze is wel heel oud.' Gelukkig valt er altijd wel iets te verbeteren aan een historisch vaartuig...

Over het verschil in snelheid tussen de *Gooiland* en de *Meeuw* wil Peter Schouten nog wel wat kwijt. Volgens hem kan de *Meeuw* veel meer wind hebben. 'We voeren een keer een

boven: 'Het was eigenlijk wat je noemt een vernieuwbouw, aldus Peter Schouten, die de *Meeuw* in zijn werkplaats (midden) restaureerde

onder: Een schets laat zien hoe het boeisel aansluit op de gangen

links: De verschillen in zeeg, boeisel en zetboord tussen de twee schouwen zijn hier goed te zien

wedstrijd met harde wind. Toen konden ze de *Gooiland* nauwelijks houden en moest er een rif worden gestoken. Wij konden met de *Meeuw* nog ongereefd varen. De grote schouwen liepen steeds uit hun roer. Ik heb zelfs ooit nog eens de Motketelwedstrijden - de Loosdrechtse wedstrijden voor rond en plat - gewonnen met de *Meeuw*. Waarmee Schouten maar wil zeggen dat Matthijs z'n stille hoop op een winnaar niet te snel moet laten varen. Er komen vast weer mooie krachtmetingen tussen de schouwen van Loosdrecht waarvan we er eentje bijna kwijt waren. 🌊